

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ปรากฏแก่คนไทยทุกคนผ่านสื่อต่างๆ นับวันก็ยิ่งเพิ่มระดับความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติอีกด้วย ปัญหาความไม่สงบนี้ได้เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ และก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในปัจจุบัน เริ่มจากการไม่พอใจในอำนาจของรัฐที่เห็นว่าไม่เป็นธรรมและความไม่เข้าใจในความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม ซึ่งมีสภาพปัญหาที่มีความแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่นของประเทศ ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและด้านความมั่นคง จากสภาพดังกล่าวเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ฝ่ายต่างๆ แสวงหาประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการก่อการร้าย ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นมักปรากฏออกมาในรูปของความรุนแรง เช่น มีการปล้น ฆ่า ชิงทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย เรียกค่าไถ่ เก็บค่าคุ้มครอง ค่าของเถื่อน และค้ายาเสพติด เป็นต้น มีผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน และขัดขวางการพัฒนาทั้งในภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างยิ่ง นำมาซึ่งความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งของประชาชนและของหน่วยงานทางราชการ ดังนั้น สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยพอที่จะกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้ คือ เกิดจากความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกิดจากกระแสในตะวันออกกลางที่ต่อต้านชาติตะวันตกซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก มีสาเหตุมาจากกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น และกลุ่มการเมืองท้องถิ่นที่มีผลประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องนิติกฎหมาย ปัญหายาเสพติดที่และค้าของเถื่อนซึ่งมีอยู่ทั่วสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ปัญหาที่มาจากนโยบายของรัฐที่ไม่เข้าถึงประชาชน ไม่สามารถประสานความแตกต่างของประชาชนให้รวมเป็นหนึ่งเดียวได้ ปัญหาเหล่านี้เป็นมูลเหตุให้เกิดสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

ถึงแม้ว่าจะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยและปราบปรามกองโจรเหล่านี้อยู่ไม่ขาด ก็ยังปรากฏเหตุการณ์ดังกล่าวมาโดยลำดับซึ่งอิงอาศัยสถานการณ์ทางการเมืองและการปกครองที่อยู่ในช่วงอ่อนแอและความไม่มั่นคง กล่าวคือ ถ้าหากว่าในยุคที่มีผู้นำทางการเมืองและการ

ปกครองที่เข้มแข็ง สถานการณ์ความไม่สงบก็จะลดน้อยลงไป และในยุคที่ผู้นำทางการเมืองและการปกครองอ่อนแอ ก็จะเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นมาซึ่งพฤติกรรมของกองโจรได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ตลอดมา และทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นจนกลายเป็นขบวนการแบ่งแยกดินแดนซึ่งมีเป้าหมายอย่างชัดเจน โดยมีการสร้างสถานการณ์ก่อความไม่สงบในพื้นที่หลายจังหวัดในภาคใต้ แต่ที่เกิดความรุนแรงมากที่สุดในสามจังหวัดชายแดนคือ จังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานี ความพยายามในการสร้างสถานการณ์ให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง มีการเผาโรงเรียน และสถานที่ราชการ ทำร้ายครู ทำร้ายประชาชนและมีการเสียชีวิตเป็นรายวัน เป็นต้น

เมื่อปีพุทธศักราช 2547 เป็นจุดเริ่มต้นของความรุนแรงอย่างชัดเจนใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติใหม่ ซึ่งทำทลายต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ เกิดคดีบุกเข้าโจมตีปล้นปืนทหารเกือบ 400 กระบอก จากกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เป็นการกระแทกกระแทกฐานะของรัฐในสายตาของประชาชน เพราะถ้ารัฐยังคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ถืออาวุธของตนไม่ได้ ป้องกันมิให้อาวุธในมือของตนหายไม่ได้ จะคุ้มครองประชาชนตามหน้าที่ของตนอย่างไร เหตุการณ์ครั้งนี้สั่นคลอนสายสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างรุนแรง หลังจากนั้นความรุนแรงก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความไม่สงบหรือความรุนแรงแสดงออกมาในรูปของการลอบยิง การโจมตี การวางระเบิด การวางเพลิงและการก่อวินด้วยวิธีการต่างๆ ความรุนแรงดังกล่าวนำมาซึ่งการสูญเสียชีวิต และการบาดเจ็บ รวมทั้งยังเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทั้งทางราชการ และส่วนบุคคล¹ กล่าวคือนับตั้งแต่ เดือนมกราคม 2547 ถึงเดือน มีนาคม 2552 ได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รวมทั้งในพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสงขลา ด้วยรวมทั้งสิ้น 8,810 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบไปแล้วถึง 3,418 ราย และผู้บาดเจ็บ 5,624 ราย ในกลุ่มผู้ถูกสังหารนี้ ร้อยละ 54.69 เป็นคนมุสลิม และร้อยละ 41.87 เป็นคนพุทธ เป้าหมายสำคัญของเหยื่อความรุนแรงคือพลเรือน ดังจะเห็นได้จากสถิติผู้สูญเสียชีวิตทั้งหมด แยกเป็นพลเรือนหรือราษฎรโดยทั่วไปเป็นเป้าหมายหลักของการสังหาร (ประมาณ 1,564 คน) ตามมาด้วยฝ่ายทหาร (ประมาณ 215 คน) บุคลากรฝ่ายตำรวจ (ประมาณ 200คน) กำนันผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (ประมาณ 189 คน) และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) (ประมาณ 170 คน) ยุทธวิธีสำคัญในการก่อเหตุก็ยังคงเป็น

¹ ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, *ความรุนแรงเชิงโครงสร้างหรือโครงสร้างความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ใน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2551, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/index.php?l=content&id=15>

การยิงสังหารบนถนนสายย่อยหรือถนนหลวง ตามมาด้วยการใช้ระเบิดและการวางเพลิง แบบแผน ลักษณะการโจมตีเพื่อก่อเหตุเป็นเช่นนี้ตลอดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา¹

ในวันที่ 22-24 มกราคม 2547 มีชาย 2 คนใช้มีดยาวเชือดคอพระภิกษุอายุ 64 ปี ที่เพิ่งกลับจากบิณฑบาตรูปหนึ่งที่บ้านเขาเจจะ จังหวัดนราธิวาส 2 วันต่อมา มีผู้ด้กทำร้ายและสังหารพระภิกษุสามเณรอีก 3 รูปที่บ้านเขาเมือง จังหวัดยะลา คราวนี้มรณภาพ 2 รูป ผู้เสียชีวิตที่อายุน้อยที่สุดเป็นสามเณรอายุเพียง 13 ปี ในเหตุการณ์นี้ได้สร้างความเสียหายชาวไทยพุทธเป็นอย่างมาก แม้ว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเคยเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน แต่การสังหารและทำร้ายพระภิกษุเช่นนี้ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนเลย การกระทำเช่นนี้เสมือนจงใจทำลายขอบเขตทางวัฒนธรรม ในอดีตแม้จะมีความขัดแย้งระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม หรือใช้ความรุนแรงต่อกัน ก็ได้ข้อแหวะกับผู้บริหารสุทธิที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น ครู ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะยังเป็นพระภิกษุสงฆ์ในศาสนาด้วยแล้ว ไม่เพียงเอาชีวิตพระภิกษุในพระพุทธศาสนา แต่ยังได้ทำลายความรู้สึก ความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ จากที่เคยคบหาไว้ใจกันและยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมกลายเป็นความไม่ไว้วางใจ และความหวาดระแวง อันเป็นภัยร้ายแรงต่อสันติภาพและความมั่นคงทั้งในระดับพื้นที่ และในระดับประเทศอีกด้วย²

สถานการณ์ความไม่สงบที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชาวพุทธในสามจังหวัดภาคใต้โดยตรง ด้วยเหตุนี้จึงควรที่จะมีการศึกษาสภาพวิถีชีวิตของชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบ กล่าวคือ ชาวพุทธที่อยู่ในพื้นที่ประสบปัญหามีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไรในสถานการณ์อันเลวร้ายเช่นนี้ ชาวพุทธมีประเพณีและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านศาสนพิธี ด้านศาสนบุคคล ด้านศาสนวัตถุ และด้านศาสนธรรม ประเพณีและวัฒนธรรมเหล่านี้ชาวพุทธได้ปฏิบัติอยู่หรือไม่ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชาวพุทธในพื้นที่อย่างไร ปัญหาดังกล่าว จึงเป็นมูลเหตุจูงใจที่จะทำการศึกษาสภาพวิถีชีวิตของชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาเฉพาะกรณีชาวพุทธในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ในการศึกษาและด้วยเหตุ ที่เลือกศึกษาวิถี

¹ ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, สถานการณ์ใหม่ชายแดนใต้ “ความเสี่ยงต่อการถูกรุกกลับทางทหารและตริ่งกำลังทางการเมือง.” สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2552, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/288>

² หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (24 ม.ค.47). สืบค้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2551, จาก <http://thairath.co.th/online.php?section=newsthairathonline&content>

ชีวิตของชาวพุทธในอำเภอแห่งนี้ เพราะ ในพื้นที่มีชาวพุทธมากที่สุดในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำไปสู่การศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิถีชีวิตชาวพุทธต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพวิถีชีวิตของชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาวิถีชีวิตชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวถีชีวิตชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาชาวพุทธในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน และผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวพุทธ ในการประกอบศาสนกิจด้านศาสนพิธี ด้านศาสนบุคคล ด้านศาสนวัตถุ และด้านศาสนธรรม พร้อมกับสังเคราะห์ภารกิจของพระสงฆ์ 6 ด้านเข้าไปด้วย

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่

1.3.2.1 กลุ่มชาวพุทธที่เป็นบรรพชิต

- 1) เจ้าคณะอำเภอ
- 2) รองเจ้าคณะอำเภอ
- 3) เจ้าคณะตำบล
- 4) รองเจ้าคณะตำบล
- 5) เจ้าอาวาส
- 6) รองเจ้าอาวาส
- 7) พระลูกวัด

1.3.2.2 กลุ่มที่เป็นชาวพุทธที่เป็นคฤหัสถ์

- 1) ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี
- 2) กำนัน
- 3) ผู้ใหญ่บ้าน
- 4) ประชาชนทั่วไป
- 5) ครู
- 6) ตำรวจ
- 7) ทหาร

เมื่อได้ข้อมูลจากกลุ่มประชากรในการศึกษาวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะกรณีชาวพุทธในเขตอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.3.4 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้กำหนดระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน 2551 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2552 รวมระยะเวลา 6 เดือน

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนการศึกษาโดยแบ่งวิธีการศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

เพื่อให้วัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 3 ประการข้างต้นบรรลุผลสำเร็จได้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.4.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาวิจัยโดยการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสภาพทั่วไปของอำเภอโคกโพธิ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ โดยมีแหล่งข้อมูลที่ค้นคว้าจากหอสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ

1.4.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการศึกษาวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตการณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดย การสัมภาษณ์ ด้วยตัวเอง และ ใช้การบันทึกเสียง จดบันทึกตามความเหมาะสม จากกลุ่มชาวพุทธที่เป็นบรรพชิต และคฤหัสถ์ โดยกำหนดกลุ่มประชากรดังนี้

1.4.2.1 กลุ่มชาวพุทธที่เป็นบรรพชิต ทั้งหมด 7 รูป

- 1) เจ้าคณะอำเภอ
- 2) รองเจ้าคณะอำเภอ
- 3) เจ้าคณะตำบล
- 4) รองเจ้าคณะตำบล
- 5) เจ้าอาวาส
- 6) รองเจ้าอาวาส
- 7) พระลูกวัด

1.4.2.2 กลุ่มที่เป็นชาวพุทธที่เป็นคฤหัสถ์ ทั้งหมด 12 คน

- 1) ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปัตตานี
- 2) กำนัน
- 3) ผู้ใหญ่บ้าน
- 4) ครู
- 5) ตำรวจ
- 6) ทหาร
- 7) ประชาชนทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์รวมทั้งหมด 19 รูป/คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มประชากรโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างต้องอยู่ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 1 ปี มีความเต็มใจที่จะให้ข้อมูลตามความเป็นจริง และต้องเป็นชาวพุทธ

1.4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากภาคเอกสารและภาคสนามนั้น มาวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.4.3.1 นำข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารต่างๆ มาศึกษาพร้อมจัดระบบหมวดหมู่ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เิง และจดบันทึกมาถอดความด้วยวิธีการสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.4 การวิเคราะห์ผลการศึกษา เสนอผลการศึกษาดังวิธีพรรณนา

เมื่อรวบรวมข้อมูลทั้งจากภาคเอกสารและภาคสนามดังกล่าวแล้ว จึงนำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์ สรุปผล และเสนอแนวทางแก้ไข

1.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวพุทธใน สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาชาวพุทธในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และงานวิจัยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับปัญหาของการก่อความไม่สงบในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวพุทธในสถานการณ์ปัจจุบัน พอที่จะสรุป สาระสำคัญของผลงานวิจัยได้ดังนี้

งานวิจัยชิ้นแรกที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่กำลังศึกษาอยู่ซึ่ง พันเอก ชาติ อินทรานนท์ นักศึกษา วทบ.สพส.ชุดที่ 48 ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การแก้ปัญหาการก่อความ ไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษาท้องถิ่นของตนเองแตกต่างไป จากคนส่วนใหญ่ของประเทศโดยใช้ภาษามลายูเป็นภาษาท้องถิ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นพื้นที่ ที่มีลักษณะเฉพาะ มีสภาพปัญหาที่มีความแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่นของประเทศ ทั้งในด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและด้านความมั่นคง จากสภาพดังกล่าวเป็นเงื่อนไขสำคัญ ที่ฝ่ายต่างๆ แสวงหาประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการก่อการร้าย ทำให้ปัญหาที่ เกิดขึ้นมักปรากฏออกมาในรูปของความรุนแรง มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อสภาพความเป็นอยู่ ของประชาชนและขัดขวางการพัฒนาทั้งในภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างยิ่ง นำมาซึ่งความสูญเสีย ชีวิต ทรัพย์สิน ทั้งของประชาชนและของราชการ รวมทั้งชีวิตของเจ้าหน้าที่อีกด้วย ในงานวิจัยชิ้นนี้ ได้ชี้ถึงสาเหตุของปัญหาการก่อความไม่สงบในภาคใต้ปัจจุบันว่า สาเหตุที่แท้จริงของจังหวัดชาย แดภาคใต้ไม่ได้เกิดจากความขัดแย้งในเรื่องศาสนาหรือวัฒนธรรมที่แตกต่าง แต่เกิดจากปัญหา ด้านจิตวิทยาคือความไม่เข้าใจกัน ความหวาดระแวงกันและปัญหาที่สำคัญยิ่งคือการก่อการร้าย และการแทรกแซงเพื่อหวังผลประโยชน์จากผู้ไม่หวังดีทั้งภายในและนอกประเทศพื้นที่ดังกล่าวจึง ได้รับความสนใจเป็นพิเศษ¹

งานวิจัยชิ้นที่สอง พันโทเจตต์ นาคเกษมทอง ได้ทำการวิจัย “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามการก่อความ ไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ” เป็นการวิจัยเชิง

¹ พันเอกชาติ อินทรานนท์, “นักศึกษา วทบ.สพส.ชุดที่ 48”, *การแก้ปัญหาการก่อความ ไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้*, (นักศึกษาวิทยาลัยกองทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง ชุดที่ 48) (เอกสารอัดสำเนา), น. 1.

คุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการของการก่อความไม่สงบ ศึกษาถึง ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การก่อความไม่สงบ ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ก่อความไม่สงบ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาในแบบบูรณาการ รวมทั้งมาตรการใน การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีสาเหตุรากฐานที่สะสมมาในอดีต ซึ่งดินแดนในเขตชายแดน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เคยเป็นเมืองประเทศราชมาก่อน แต่มีอิสรภาพในการปกครองตนเอง ต่อมา ถูกรวมเข้าสู่ศูนย์อำนาจ จากส่วนกลาง ทำให้บรรดาผู้ครองนครเสียผลประโยชน์และต่อต้านการ ปกครองจากส่วนกลาง นอกจากนี้การศึกษายังพบว่ามี ความขัดแย้งรุนแรงที่เกิดขึ้นบางยุค สมัยเกิดจากนโยบายของรัฐที่มุ่งเน้นการปราบปรามเพียงด้านเดียว โดยไม่คำนึงถึง ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ข้าราชการที่ส่งไปปฏิบัติหน้าที่มักจะทำตัว เป็นเจ้าขุนมูลนาย ถูกเหยียดหยามชาวมุสลิม เป็นเหตุให้ชาวมุสลิมเคียดแค้นและชิงชัง ข้าราชการที่ส่งไปจากส่วนกลาง แต่ระดับความขัดแย้งของประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ไม่ส่งผล กระทบต่อความมั่นคงต่อชาติอย่างรุนแรง รัฐบาลยังสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวไปในแนวทางที่ ถูกต้องและเหมาะสมเป็นส่วนใหญ่¹

งานวิจัยชิ้นที่สามเป็นรายงานการวิจัยของ รศ.ดลมนรรัตน์ บากา เกษตรชัย และหีม อับดุลเลาะ อับรู ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้” เพื่อจุดประสงค์ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และผลการวิจัยพอสรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ความไม่สงบมีสาเหตุมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม ความหวาดระแวง ความแตกต่างทาง วัฒนธรรม ความขัดแย้งทางการเมือง การโฆษณาชวนเชื่อ การไม่ได้รับการยอมรับและไม่ได้รับการ ยกย่องเชิดชูจาก ภาค รัฐ ซึ่งเป็นฉนวนของ การวางระเบิดสะพาน ทางรถไฟ และสถานที่ ราชการ เพื่อเป็นการโต้ตอบภาค รัฐที่ไม่ให้ความเป็นธรรมและดูถูกกดขี่ข่มเหงชาวไทยมุสลิมมา ตลอด²

¹ พันโทเจตต์ นาคแกมทอง, ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามการก่อ ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล:วิทยาลัยป้องกัน ราชอาณาจักร, 2546.), น. 2 .

² รศ.ดลมนรรัตน์ บากา เกษตรชัย และหีม อับดุลเลาะ อับรู, ทัศนคติของประชาชนต่อ ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้, (วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ , 2549), น. 2-3.

และในรายงานการวิจัยชิ้นสุดท้ายที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของชาวพุทธในสามจังหวัดชายแดนใต้โดยตรงซึ่ง อุทัย เอกสะพัง พร้อมคณะ โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ทำการวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตตามวิถีชาวพุทธในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ” ซึ่งพบว่าอิทธิพลที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของชาวพุทธในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่อิทธิพลทางการเมือง ที่ขาดความเด็ดขาด ยืดหยุ่นมาก จนส่งผลกระทบต่อชาวไทยพุทธที่เป็นชนกลุ่มน้อยในพื้นที่กระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวไทยพุทธทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการบรรจุบุคคลากรเข้าทำงานในหน่วยงานต่างๆ อย่างมีเงื่อนไขสร้างความไม่เท่าเทียมหรือเสมอภาคขึ้นในสังคม การจัดงานในสถานที่ต่างๆ ในสถานที่ราชการต้องแยกระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ทำให้เกิดความแตกแยกและมีทัศนคติไม่ดีต่อกัน นอกจากนี้อิทธิพลทางเศรษฐกิจซึ่งสัมพันธ์กับการเมืองและสังคมยังทำให้คนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ยากจนไม่มีงานทำ รายได้น้อย จึงก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้¹

จากการสำรวจผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นนี้ ผู้วิจัยมองเห็น สาเหตุของปัญหาการก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในแต่ละยุคแต่ละสมัยและได้สะสมมาเป็นเวลานาน ที่ไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งมีความไม่พอใจในการปกครองของรัฐ ขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ราชการ ไม่ได้รับความเป็นธรรม ความไม่เข้าใจในศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่าง เป็นต้น ทำให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏในปัจจุบัน และได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ทั้งที่เป็นชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ปัจจุบันรัฐบาลก็ได้พยายามหาวิธีแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวพุทธในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี จากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาวถีชีวิตชาวพุทธในอำเภอโคกโพธิ์ต่อไป

¹ อุทัย เอกสะพัง และคณะ, วัฒนธรรมในการดำรงชีวิตตามวิถีชาวพุทธในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2547), น. 32.

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

วิถีชีวิตชาวพุทธ หมายถึง การดำเนินชีวิตของกลุ่มคนในสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนา เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในการดำเนินชีวิตโดยอาศัยขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม วัฒนธรรม ความเชื่อ เป็นตัวกำหนดให้คนในสังคมนั้นๆ ปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความสงบสุขและเป็นระเบียบ ในสังคม ซึ่งชาวพุทธในสังคมไทยมีระเบียบปฏิบัติแบ่งออกเป็น 4 ด้านด้วยกัน คือ ด้านศาสนพิธี ด้านศาสนบุคคล ด้านศาสนวัตถุ และด้านศาสนธรรม

การก่อความไม่สงบ (Insurgency) หมายถึง การเคลื่อนไหวของขบวนการที่มุ่งประสงค์ ที่จะล้มล้างอำนาจรัฐที่มีอยู่เดิม เป้าหมายอาจจำกัดเพียงต้องการแยกตัวจากการควบคุมจากรัฐ จนถึงการยึดอำนาจของรัฐและเข้าแทนที่รัฐบาลปัจจุบัน โดยใช้การบ่อนทำลายของผู้ก่อความไม่สงบ ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การทำร้ายร่างกาย การฆ่า การลอบยิง การวางเพลิง การวางระเบิด การปล้น การวางสิ่งกีดขวาง การข่มขู่ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณาชวนเชื่อ เป็นต้น และการต่อสู้ด้วยอาวุธ ซึ่งมีระดับความรุนแรงยังไม่ถึงขั้นสงครามการเมือง

การก่อการร้าย (Terrorism) หมายถึง การใช้ความรุนแรง หรือการข่มขู่ว่าจะใช้ความรุนแรงซึ่งได้ไตร่ตรองไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเมือง ลัทธิทางศาสนา หรืออุดมการณ์ โดยการสร้างความหวาดผวา หรือความหวาดกลัวด้วยวิธีข่มขู่หรือบังคับด้วยกำลัง

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอ ในจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย

สภาพความเป็นอยู่ หมายถึง ลักษณะของที่อยู่อาศัย ความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและประเพณีของประชากรชาวพุทธในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้ทราบประวัติความเป็นมาและสภาพวิถีชีวิตของชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.7.2 ได้ทราบผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

1.7.3 เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิถีชีวิตของชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี